

Nedato analyseert opbrengstgegevens van telers

Schilkwaliteit en opbrengst kunnen verder omhoog

Een week eerder doodspuiten geeft een betere schilkwaliteit en meer aandacht voor kali en magnesium betaalt zich uit. Deze en andere conclusies trekt aardappelcoöperatie Nedato uit de jaarlijkse vergelijking van de teeltregistratie- en de opbrengstgegevens van telers.

Alle aardappeltelers van Nedato registreren hun teelthandelingen. Ze leggen alles vast, zoals pootdatum, bemesting en gewasbescherming. Dat gebeurt omdat ketenpartijen daarnaar vragen. Als er problemen zijn met een partij verderop in de keten, kan de oorzaak dan snel worden getraceerd. „Verplichting klinkt niet positief”, zegt directeur Wim van de Ree. „Telers moeten niet alleen registreren omdat het een verplichting is, maar ook omdat ze er zelf wat aan hebben. We hebben daarom de teeltregistratiegegevens gekoppeld aan alle oogstgegevens van jaren, zoals opbrengst, maat, kwaliteit en premies, alles wat je kunt

meten. Daar kunnen telers wat mee.” Teeltadviseurs evalueren samen met bijna elke teler het afgelopen teeltjaar en leggen dan de cijfers van elk perceel naast de gemiddelden van alle telers van dat ras en analyseren waar de afwijkingen zitten.

De verschillen zijn vaak groot. Vorig jaar had bijvoorbeeld de Melody-teler met de hoogste opbrengst 53 ton per hectare, van het perceel met de laagste opbrengst kwam slechts 24 ton.

Eerder doodspuiten

Nedato is vooral groot in tafelaardappelen. Een goede schilkwaliteit is essentieel

voor tafelaardappelen. Met de komst van chemische middelen die bij het poten worden toegediend, zoals Maxim en Amistar, ging de kwaliteit met een sprong vooruit. Die middelen pakken op de knol aanwezige ziekten aan, zoals rhizoctonia en zilverschurft. „Met die middelen ging de schilkwaliteit van 3 naar 6 of 7”, zegt teeltadviseur Jan den Boer. „Nu moeten we een stap hoger zetten, naar 9 of 10. Dat lukt niet alleen met middelen.” Daarom adviseert Nedato telers nu om het gewas een week eerder dood te spuiten dan ze normaal gedaan zouden hebben. „Als je te lang wacht, gaat de schilkwaliteit achteruit. Natuurlijk afsterven gaat ten koste van de

Jeroen Klompe merkt het positieve effect van vroeger doodspuiten en sneller drogen op de schilkwiteit.

schilkwiteit. Als je doodspuit bij een wat groener gewas, heb je een mooiere schil. Volgens Den Boer gaat dit nauwelijks ten koste van de opbrengst. „Te vroeg doodspuiten kost kilo's, te laat doodspuiten gaat ten koste van de kwaliteitspremie. Want het onderwatergewicht gaat omhoog, net zoals de blauwgevoeligheid en de kans op schilziekten, zoals zilverschorf en rhizoctonia.”

Den Boer benadrukt dat telers niet vaak genoeg monsters naar Nedato kunnen brengen om te kijken wat het beste tijdstip is om dood te spuiten. „Rijd maar een gat in de weg naar Oud-Beijerland.”

Nedato laat de eigen inzichten staven door onderzoek bij PPO in Westmaas. Voor het derde jaar liggen daar nu proeven met twee weken eerder en met één week eerder doodspuiten, doodspuiten op het gangbare tijdstip en een week later.

Snel drogen

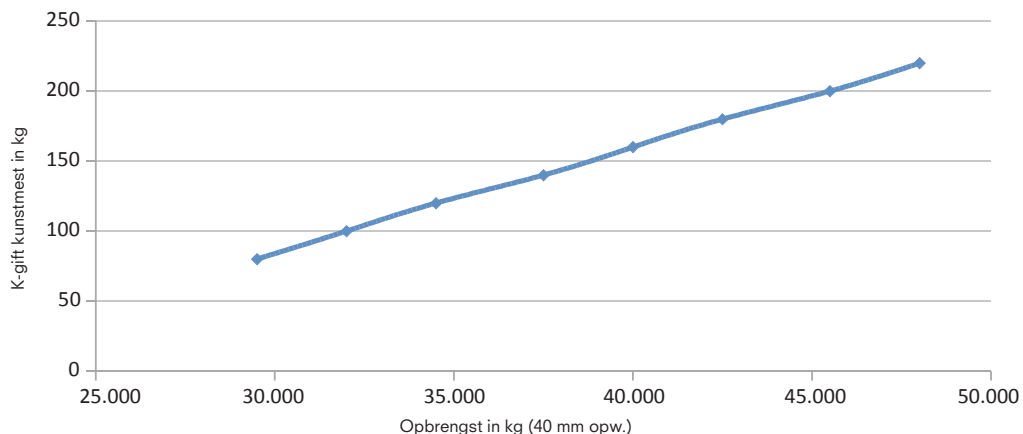
Een ander punt is het drogen van de aardappelen na het inschuren. Snel drogen geeft het beste resultaat, benadrukt Den Boer. „Zilverschorf komt in negen van de tien gevallen doordat de aardappelen te lang nat blijven na het inschuren. Bijvoorbeeld in 2013 was het een warm najaar. Veel telers hebben toen te lang gedroogd zonder kachels. Daardoor bleven partijen te lang nat.” Volgens de adviseur zijn de meeste telers zich daar nog veel te weinig van bewust.

Meer magnesium nodig

Dat geldt ook voor het belang van sporenelementen. „We zien in de teeltregistraties dat de bodem aan het verschromen is. Vroeger kon je met stikstof veel verbloemen. Dat was de make-up voor de plant.”

Door de dalende gebruiksnormen voor stikstof komt nu haarscherp in beeld aan welke elementen het gewas een tekort heeft. Dat zijn vooral de sporenelementen. Volgens Den Boer kijken veel telers nauwelijks naar de cijfers van die elementen bij de bodemanalyses.

Meer kali, meer kilo's

Er is een duidelijk verband tussen de K-gift en de opbrengst, blijkt uit de teeltmonitoring van Nedato. De K-gift heeft meer effect op de opbrengst dan de N-gift.

Vooraf de tekorten van magnesium en mangaan gaan een steeds grotere rol spelen. Een aardappelgewas heeft 55 tot 60 kilo magnesium nodig. „Eigenlijk is magnesium een hoofdelement”, zegt Den Boer. „Telers spuiten vaak 2 of 3 kilo per hectare, en zijn dan verbaasd dat in juni het blad geel wordt van Alternaria. Dat komt door een gebrek aan magnesium. Alternaria is een zwakteparasiet. Die springt erop bij een tekort aan magnesium.”

Volgens de teeltadviseur is het tekort aan magnesium er een belangrijke oorzaak van dat de aardappelopbrengsten de laatste tien jaar niet meer zijn gestegen.

Kali bepaalt opbrengst

De adviseurs van Nedato lopen er nog regelmatig tegenaan dat telers te veel belang hechten aan bemesting met stikstof. Den Boer: „De meeste telers denken gelijk aan stikstof als ze een oorzaak zoeken voor een lage opbrengst. Veel stikstof geeft een hoge opbrengst en weinig stikstof geeft een lage opbrengst, redeneren ze. Maar dat is een fabel die ik uit de wereld wil helpen. Stikstof is niet bepalend voor de opbrengst. Dat idee leeft nog te veel.”

Hij laat een grafiek zien die voor teeltseizoen 2013 de relatie weergeeft tussen de hoogte van de stikstofgift en de opbrengst. Meer stikstof geeft niet meer opbrengst, blijkt uit de grafiek. Meer stikstof geeft meestal wel meer loof. Den Boer: „Ik zeg dan altijd: 'Je verkoopt toch geen loof'.”

Een andere grafiek toont duidelijk dat meer

kali een rechtstreekse relatie heeft met een hogere opbrengst. „Kali is het meest bepalende element voor de opbrengst”, benadrukt Den Boer.

Kali heeft daarnaast een sterke invloed op kwaliteitsaspecten, vooral op blauwgevoeligheid en onderwatergewicht, blijkt uit de registratiegegevens. Een aardappelgewas heeft 6 kilo kali nodig per ton opbrengst. Volgens Den Boer bezuinigen telers veel te makkelijk op kali als dat duur is. „Onterecht. Het is nog een ondergeschoven kindje.” Hij adviseert om de kaligift te verdelen over het seizoen, omdat het element heel snel fixeert aan de bodem.

Temperatuur bij afleveren

Maar ook bij voldoende kali kan blauw optreden. Den Boer pakt als voorbeeld de gegevens van een partij Victoria. De kaligift was hoog genoeg. Toch was er relatief veel blauw. De adviseur loopt in zo'n situatie de andere gegevens na om de oorzaak te vinden. Als eerste kijkt hij dan naar de temperatuur bij het afleveren. Standaard geldt dat een partij minstens opgewarmd moet zijn tot 12 graden. Den Boer adviseert zijn telers om de partij op te warmen tot 16 graden. Dan is het risico van blauwkleuring minimaal.

De adviseur waarschuwt dat de gegevens uit de registraties niet algemeen zijn te hanteren. „Kale gegevens zeggen niet zoveel. Het gaat om de vertaling naar het perceel en het ras. De gegevens zijn niet dé waarheid, maar ze bieden handvatten om verbeteringen door te voeren.” ■

'Eerder doodspuiten heeft effect'

Tafelaardappelteler Jeroen Klompe uit Mijnsheerenland (ZH) maakt al jaren gebruik van de informatie die hij opdoet als hij zijn eigen resultaten legt naast de gemiddelden van al zijn collega's.

„Hoe meer je weet en meet, hoe meer je kunt sturen”, is zijn ervaring. „Het is leuk om je eigen resultaten te zien naast die van je collega's.”

De akkerbouwer teelt vooral speciale, moeilijk te telen rassen, die vaak een dunne, kwetsbare schil hebben.

Naar aanleiding van de vergelijkingen van Nedato en de adviezen daarbij ging hij de laatste jaren het gewas eerder doodspuiten en zijn ingeschuorde partijen sneller drogen.

„Je ziet gewoon het positieve effect daarvan op de schilkwiteit”, zegt hij. Dat is niet onlogisch: „Hoe ouder de knol, hoe ouder het velletje. Dat is bij mensen ook zo. In mijn segment moet de schilkwiteit helemaal top zijn.”

